

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.I.21.169/2016/3. szám

A tanács tagjai: Böszörményiné dr. Kovács Katalin a tanács elnöke
. Csentericsné dr. Ágh Bíró Ágnes előadó bíró
. Kiss Gábor bíró

A felperes

A felperes képviselője: Tumbászné dr. Mák Gyöngyi

Az alperes: II. rendű alperes

A per tárgya: ási szerződés érvénytelenségének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: Felperes

A másodfokú bíróság és a jogerős határozat száma: Kecskeméti Törvényszék
1.Pf.21.169/2015/3.

Az elsőfokú bíróság és a határozat száma: Kiskunhalasi Járásbíróság
5.P.20.631/2013/42/I.

Rendelkező rész

A Kúria a Kecskeméti Törvényszék 1.Pf.21.169/2015/3. számú jogerős ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy az államnak felhívásra fizessen meg 260.000 (kétszázhatvanezer) forint le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes néhai - korábban jelen per I. rendű alperese - és házastársa örökbefogadott gyermeke. Az I. rendű alperes volt házastársa 2006. április 10-én végintézkedés hátrahagyása mellett hunyt el. Az örökhagyó 1990. június 9-én kelt végrendeletében minden ingó- és ingatlanvagyonát házastársára hagyta. A hagyaték része volt az ingatlan is. A közjegyző előtt Kjö.249/2006. számon folyamatban volt hagyatéki eljárásban a felperes kötelesrész iránti igényt érvényesített. A felperes és I. rendű alperes között egyezség jött létre, amelyben az I. rendű alperes hozzájárult ahhoz, hogy a felperes továbbra is az ingatlanban lakjon, a felperes számára vásárolt ingatlan 1/2 tulajdoni hányadán

fennálló haszonélvezeti jogáról ellenérték nélkül lemondott és további 1.000.000 forintot fizetett a felperesnek kötelesrész kielégítése címén.

- [2] Az I. rendű alperes és a II. rendű alperes 2009. február 25-én élettársi kapcsolatot létesítettek. A felperes és az I. rendű alperes, valamint a jelen per II. rendű alperese között több eljárás volt folyamatban (kötelesrész iránti igény, birtokvédelmi eljárás, lakáskiürítése iránti eljárás, büntetőeljárás). Az I. rendű alperes egészségi állapotánál fogva gondozásra, ápolásra szorult, melyet számára a II. rendű alperes nyújtott fia, R. R. segítségével.
- [3] Az alperesek 2012 márciusában az ingatlanból a felperessel kialakult konfliktushelyzet miatt elköltöztek a II. rendű alperes fiának tulajdonában álló ingatlanba, ahol 2014. május 6-ig éltek, majd május 7-én költöztek vissza a másik ingatlanba. Az I. és a II. rendű alperes között 2009. július 3-án ügyvéd által ellenjegyzett okiratba foglalt öröklési szerződés jött létre, melyben az I. rendű alperes a felperes örökségből kizárására vonatkozó nyilatkozatot tett. A szerződést 2009. szeptember 17-én kiegészítették azzal, hogy a szerződés tárgyát képező ingatlanok vonatkozásában öröklési jog biztosítására szolgáló elidegenítés és terhelési tilalmat kötöttek ki. Ugyanezen a napon, az I. rendű alperes a II. rendű alperes javára végrendelkezett, míg a felperest az öröklésből kitagadta. 2012. március 21-én az élettársak között ügyvéd által ellenjegyzett okiratba foglalt tartási szerződés jött létre, lényegében az öröklési szerződésben foglaltakhoz hasonló tartalommal. A II. rendű alperes továbbra is vállalta az I. rendű alperes tartását gondozását, ápolását, gyógykezelését, halála esetén illő módon való eltemetetését azzal, hogy a szerződést teljesítési segédként a II. rendű alperes fia, R. R. is aláírta. A szerződés szerint az alperesek között a gondozási tevékenység teljes megelégedéssel folyik. A tartási szerződésben az ingatlanok értékét 2.600.000 forintban, a havi tartás mértékét 40.000 forintban jelölték meg.
- [4] 2012. április 12-én a tartási szerződést a szerződő felek módosították, a szerződés tárgyát képező ingatlanok adatai tekintetében.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [5] A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy az I-II. rendű alperesek között létrejött tartási szerződés mint színlelt szerződés érvénytelen, mert kizárólag azzal a céllal kötötték, hogy ők az öröklésből kizárják. A szerződést az alperesek élettársként kötötték, azonban az élettárstól elvárható többlettartás nem valósult meg, a színlelt szerződés lényegében ajándékozási szerződést leplez. Az ajándékozási szerződés körében a felperes határozott kereseti kérelmet nem terjesztett elő.
- [6] Az alperesek érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.
- [7] Védekezésük szerint az I. rendű alperes ténylegesen tartásra szorult.

Az első- és másodfokú ítélet

- [8] Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperes keresetét elutasította.
- [9] A lefolytatott bizonyítás eredményeként megállapította, hogy az alperesek élettársak voltak, a tartási szerződés megkötésének időpontjában is, ekkor az I. rendű alperes tartásra, gondozásra szorult. A II. rendű alperes olyan jellegű gondozást is kénytelen volt biztosítani, ami adott esetben szakképzett ápolótól, gondozótól lett volna elvárható.
- [10] A II. rendű alperes az I. rendű alperes lakhatását fia ingatlanában biztosította, annak ellenére, hogy a tartási szerződés szerint nem volt kötelezettsége az I. rendű alperes számára a lakhatás biztosítás. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint ez olyan többletszolgáltatás, amely meghaladta a közöttük létrejött tartási szerződésben foglalt szolgáltatási kötelezettséget.
- [11] Az elsőfokú bíróság megállapítása szerint az I. rendű alperes tartásra, gondozásra szorult, amelyet a II. rendű alperes a fia segítségével nyújtott számára. A kifejtettek szerint a teljesítési segéd

közreműködésével a II. rendű alperes által nyújtott szolgáltatások meghaladták az élettársi viszony tartamát kitevő, az együttéléssel szükségszerűen együtt járó tevékenység kereteit.

- [12] A felperes és az I. rendű alperes kapcsolata megromlott, a szerződés megkötésekor szempont volt az is, hogy a felperes a továbbiakban ne örököljön, azonban azt kétséget kizáróan nem lehetett megállapítani, hogy a szerződést kötő felek szándéka kizárólag arra irányult, hogy a felperest az öröklésből kizárják. Ezt támasztották alá az I. rendű alperes korábbi végintézkedései is, az abban tett kizárási, kitagadásra vonatkozó nyilatkozatai.
- [13] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság kijavított ítéletét helybenhagyta.
- [14] A törvényszék kifejtette: nem ütközik jogszabályi tilalomba, hogy élettársak kössenek egymással tartási szerződést, a szerződés érvényességéhez azonban az szükséges, hogy a tartást vállaló élettárs saját jövedelméből, vagyonából legyen képes élettársa eltartására és a nyújtott szolgáltatások mértéke meghaladja az élettársi viszony tartalmát kitevő, az együttéléssel szükségszerűen járó tevékenység kereteit. A szerződés érvényességét azonban nem érinti, ha a tartás ismérveinek egyik vagy másik eleme nagyobb mértékben, a többi esetleg csak kevésbé teljesül.
- [15] Az I. rendű alperes ápolásra, gondozásra szorult, egészségi állapota betegsége miatt a természetbeni tartás, gondozás nagyobb jelentőségű volt, mint a saját jövedelemből való tartás. A per adatai alapján megállapíthatóan a felperes és az I. rendű alperes között a viszony elmérgesedett, az I. rendű alperes a felperestől segítségre, támaszra nem számíthatott, a szükséges szerződésszerű tartást, gondozást az I. rendű alperes részére teljesítési segéd közreműködésével a II. rendű alperes nyújtotta. Az ápolási, gondozási tevékenység körében a II. rendű alperes az átlagos gondoskodást meghaladó mértékű és minőségű szolgáltatásokat nyújtott, szakápoló, szakgondozó feladatainak megfelelő tevékenységet végezve a ház körüli, háztartási munkákon felül (öltöztetés, injekciózás, emésztési funkciók kezelése).
- [16] A másodfokú bíróság álláspontja szerint ezért a II. rendű alperes által nyújtott tartási szolgáltatások köre lényegesen meghaladta az élettársi viszony tartalmát kitevő, az együttéléshez szükséges, szükségszerűen vele járó tevékenység kereteit. Ezért helytállóan jutott az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, hogy a szerződés színlelt volta nem volt állapítható meg, a szerződés érvénytelennek nem tekinthető, az elsőfokú bíróság a keresetet megalapozottan utasította el.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [17] A jogerős ítélet ellen a felperes élt felülvizsgálati kérelemmel, amelyben elsődlegesen annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság ítéletének keresete szerinti megváltoztatását, másodlagosan az elsőfokú bíróságnak új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását kérte.
- [18] Álláspontja szerint a jogerős ítélet a Pp. 206.§ (1) bekezdésébe és a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 586.§ (1) bekezdésébe és a Ptk. 207.§ (5) bekezdésébe, valamint a 200.§ (2) bekezdésébe ütköző módon jogszabálysértő. Az eljáró bíróságoknak a bizonyítékok okszerűtlen mérlegelésével, a részben iratellenesen megállapított tényállásra alapított jogi következtetései tévesek. Az irányadó jogszabályokból helytelen jogi következtetést vont le a másodfokú bíróság.
- [19] Iratellenes az eljáró bíróságok azon megállapítása, hogy a II. rendű alperes a saját jövedelméből biztosította az I. rendű alperes tartását. Az I. rendű alperes tartásra nem szorult, valamint lényegesen több jövedelemmel rendelkezett, mint a II. rendű alperest. Élettársak között pusztán gondozásra, gondviselésre tartási szerződés nem köthető. Az eltartó saját vagyona terhére történő tartásnak folyamatosnak, rendszeresen ismétlődőnek kell lennie, időszakonként rendszeresen pénzbeli szolgáltatást is tartalmaznia kell. Ilyen jellegű tartást a II. rendű alperes nem nyújtott. Az I. rendű alperes lakhatása biztosított volt, megfelelő jövedelemmel rendelkezett, többlétszolgáltatás nem

történt. E körben hivatkozott a BDT 2008.1727. eseti döntésben foglaltakra.

[20] Megismételt érvelése szerint ezért a tartási szerződés mint színlelt szerződés érvénytelen.

[21] A II. rendű alperes felülvizsgálati ellenkérelmében - tartalma szerint - a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

[22] A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

[23] A felülvizsgálati kérelmet a Pp. 270.§ (2) bekezdésének és a Pp. 275.§ (3) bekezdésének együttes értelmezéséből következően anyagi jogszabálysértés vagy az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatással bíró eljárási jogszabálysértés alapozhat meg. A hivatkozott jogszabályhelyek helyes értelmezése szerint a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok felülmérlegelésére nincs lehetőség. A jogerős ítéletnek a Pp. 206.§ (1) bekezdésébe ütköző jogszabálysértő módja csak akkor állapítható meg, ha az ügyben eljáró bíróságok a bizonyítékok egybevetése során nyilvánvalóan okszerűtlen következtetésre jutottak. Az adott esetben ez nem állapítható meg.

[24] A Kúria egyetértett a másodfokú bíróság által kifejtett jogi állásponttal abban, hogy az élettársak között létrejött tartási szerződés feltételeként megkívánt többlétszolgáltatás az adott esetben a II. rendű alperes részéről megvalósult, amely nagyobb súlyú volt mint a saját jövedelemből való tartás. A Kúria rámutat arra, hogy a szerződésben részt vevő teljesítési segéd tevékenységét, az általa nyújtott szolgáltatást a II. rendű alperes javára kell figyelembe venni, így azt, hogy az I. rendű alperes lakhatását is biztosította. Ezen felül a II. rendű alperes az átlagos gondoskodást meghaladó mértékű és minőségű, szakápolói feladatoknak megfelelő szolgáltatásokat is nyújtott az I. rendű alperes részére, aki önálló életvitelre nem volt képes, tartásra és gondozásra szorult (33. sorszámu igazolás). Ugyanakkor a felperestől segítségre, támaszra nem számíthatott, a közöttük elmérgesedett viszonyra tekintettel sem, melyet alátámasztanak a közöttük folyamatban volt különböző hatósági eljárások. A felülvizsgálati kérelemben megjelölt döntés jelen ügyben nem irányadó, mivel eltérő tényállás mellett, öröklési szerződés érvénytelensége tárgyában született.

[25] A Kúria hangsúlyozza: színlelt szerződés esetén hiányzik a szerződő felek szerződési akarata a megkötendő szerződés kapcsán, a szerződési akarat hiánya miatt a színlelt szerződés semmis. Színlelt szerződésnél a felek akaratnyilatkozata egy kívülálló számára megfelel egy szerződés alaki és látszólagos tartalmi követelményeinek, ám a felek vagy egyáltalán nem kívánnak szerződést kötni, vagy pedig a kívül világ felé szerződésüket egy másik szerződéssel leplezik. Fontos eltérés a megtámadáshoz és a tévedéshez képest, hogy színlelt szerződésről csak a felek kétoldalú színlelése esetén beszélünk: az egyik fél egyoldalú színlelése, titkos fenntartása (reservatio mentalis) az adott szerződés érvénytelensége szempontjából - az új Ptk. 6:92.§-a által is deklarált módon - nem bír jelentőséggel. A szerződés színlelt jellege, és ebből következően annak semmis volta nem állapítható meg, ha több szerződő fél közül akár csak az egyik fél akarata irányul is az adott szerződés megkötésére (BH 2000.457.). Az adott eljárás során a felperes nem bizonyította, hogy a felek szerződési akarata nem a tartásra, gondozásra, ápolásra, hanem kizárólagosan a felperes öröklésből való kizárására irányult. Ebben a körben nem hagyható figyelmen kívül, hogy az I. rendű alperes és volt házastársa - G. I. - végintézkedéseket tettek, abban nyilatkoztak a felperes kizárásáról, kitagadásáról, ezért amennyiben kizárólag arra irányult a szándékuk, hogy a felperest az öröklésből kizárják, úgy ehhez nem volt szükség tartási szerződés kötésre, a végintézkedés különböző módjait elegendő lett volna választani (végrendelet, halál esetére szóló ajándékozás, öröklési szerződés).

[26] Mindezekre tekintettel a Kúria a másodfokú bíróság jogerős ítéletét a Pp. 275.§ (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [27] A felperes felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre. Az illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt 260.000 forint felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13.§ (2) bekezdése alapján köteles az államnak felhívásra megfizetni. A II rendű alperesnek a felülvizsgálati eljárásban megtérítendő költsége nem merült fel.
- [28] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274.§ (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2017. április 5.

Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Csentericsné dr. Ágh Bíró Ágnes s.k. előadó bíró, Dr. Kiss Gábor s.k. bíró